

16 zemí
světa
29 let tradice

Trestní odpovědnost právnických osob

Jak po novele řešit problémy v praxi
+ ochranná opatření pro vaši společnost

JUDr. Jan Vidrna

5. 10. 2017 (9:00-13:00)

Nakladatelství FORUM s.r.o., divize školení a vzdělávání, Střelničná 1861/8a, Praha 8
tel: +420 251 115 579, fax: +420 251 512 422, office@forum-media.cz, www.forum-media.cz

**Trestní odpovědnost právnických osob
na základě zákona č. 418/2011 Sb.
o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
ve znění pozdějších předpisů.**

JUDr. Jan Vidrňák
advokát

Jaké znalosti si účastníci semináře podle očekávání odnesou:

Důvody a smysl přijetí zákona č. 418/2011 Sb.

Na které subjekty se norma vztahuje, na které nikoliv a proč.

Podmínky trestního postihu právnických osob.

Jakých trestných činů se mohou právnické osoby dopustit.

Jaké tresty jim za ně mohou být ukládány.

Možné polehčující a přitěžující okolnosti.

Problém specifických procesních pravidel.

Vnitřní a vnější trestní rizika právnických osob.

**Zásady a hlavní formy detekce rizik, prevence rizik
a reakce na jimi vyvolané mimořádné situace.**

Trestněprávní rizika nejsou za normálních okolností příliš běžná, jejich dopady ale mohou být velmi nečekané a tvrdé jak pro fyzické, tak nyní - již více než šest let - i pro **právníkové osoby**.

Hlavní normy trestního práva: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád.

Vedlejší normy trestního práva: zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon č. 104/2013 Sb., zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

Nové problémy jejich vzájemných vztahů, problémy jejich výkladu a problémy praktické aplikace trestních norem v jejich souhrnu.

Zásadní změnu chápání rozsahu, charakteru a intenzity trestních rizik přinesl specifický zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, účinný od 1. ledna 2012.

Odkud se vzala a proč se od počátku roku 2012 stala součástí našeho právního řádu nová („korporátní“) trestní rizika?

Jakými důvody byly vyvolány změny tradičního, dlouhodobě propracovaného, a teoreticky i prakticky již dobře fungujícího principu individuální trestní odpovědnosti fyzických osob, jaký je smysl přijetí tohoto specifického zákona?

Co nyní aktuálně hrozí téměř všem právnickým osobám - zejména jaké nové hrozby přinesla **zásadní změna zákona č. 418/2011 Sb., účinná od 1. prosince 2016?**

Vyvolání nutnosti vědomí existence nových trestních rizik, schopnost jejich **prevence, schopnost jejich včasné **detekce** a také schopnost **adekvátní reakce** na takto vzniklé mimořádné situace **za účelem minimalizace finančních, věcných, vztahových, personálních a také reputačních škod.****

Dosavadní novelizace zákona č. 418/2011 Sb.

Předpis **č. 105/2013 Sb.** - Zákon o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních: **umožnil zde aplikaci jmenovaného zákona.**

Předpis **č. 141/2014 Sb.** - Zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.: **rozšířil spektrum „příčitatelných“ trestných činů (například lichva a znásilnění ...).**

Dosavadní novelizace zákona č. 418/2011 Sb.

Předpis č. 86/2015 Sb. - Zákon, kterým se mění zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony: **blíže specifikoval otázky manipulace se zajištěným majetkem.**

Předpis č. 375/2015 Sb. zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu a v souvislosti s úpravou systému pojištění vkladů: **umožnil specifický postup pro případ zejména řešení krize na finančním trhu.**

Dosavadní novelizace zákona č. 418/2011 Sb.

Předpis č. **135/2016 Sb.** zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zadávání veřejných zakázek: **zúžil podmínky uložení trestu zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži.**

Předpis č. **183/2016 Sb.** zákon, kterým se mění zákon č.418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 1. prosince 2016): **zásadně rozšířil počet přičitatelných trestných činů, ale zavedl i možnost vyvinění právnické osoby.**

Předpis č. **455/2016 Sb.** - Zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony: **změnil rozsah trestných činů, které se posuzují podle zákona České republiky, přestože takový trestný čin spáchala právnická osoba, která nemá sídlo v České republice.**

Předpis č. **183/2017 Sb.** zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích: **zrušil celé znění § 28, který upravoval vztah trestního řízení proti právnické osobě se správním řízením pro stejný skutek.** Pro připomenutí:

„§ 28

Vztah k řízení o správním deliktu

(1) Zahájení trestního stíhání proti právnické osobě brání tomu, aby o témže skutku proti téže právnické osobě probíhalo řízení o správním deliktu; to nevylučuje uložení nucené správy nebo jiného nápravného opatření anebo uplatnění opatření k řešení krize nebo opatření včasného zásahu podle jiných právních předpisů.

(2) Trestní stíhání proti právnické osobě nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, jestliže dřívější řízení pro týž skutek proti téže právnické osobě skončilo pravomocným rozhodnutím o správním deliktu a toto rozhodnutí nebylo zrušeno.

(3) Stanoví-li jiný právní předpis ve věcech správních deliktů právnických osob lhůtu pro zánik odpovědnosti, nezapočítává se do jejího běhu doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo řízení podle tohoto zákona.“

Zvolený model **pravé trestní odpovědnosti** ale nebyl jedinou legislativní možností.

Co by znamenala **nepravá trestní odpovědnost**? (Hybridní systém, quasitrestní odpovědnost právnických osob, příklad Španělsko.)

Proč byl odmítnut model **správní odpovědnosti**? (Problémy ústavní, procesní, personální, institucionální, mezinárodní ...)

Pravá trestní odpovědnost právnických osob je velmi blízkou modifikací trestní odpovědnosti fyzických osob.

Všechny orgány činné v trestním řízení s právnickou osobou v zásadě zacházejí jako s fyzickým pachatelem.

Existuje ale celá řada důvodů, proč je pozice právnické osoby v tomto porovnání mnohem složitější - zejména z procesních hledisek.

Trestní právo České republiky nepochybně získalo přijetím zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim od 1. ledna 2012 svoji zcela novou podobu.

Nové aplikační problémy trestněprávní praxe - i přes časový odstup - stále existují zejména na úseku procesního práva - tj. **trestního řízení**.

Možné sporné procesní otázky: pozice fyzické osoby, konající úkony za právnickou osobu, zájmové střety různých procesních subjektů, „osoba blízká“, „bývalá“ fyzická osoba, „dědicové“ trestně odpovědné právnické osoby, meze součinnosti s orgány činnými v trestním řízení, paralelně probíhající trestní řízení proti fyzické a proti právnické osobě, možnosti zastavení trestního řízení.

Jak na tyto jeho zásadní změny prozatím reaguje policie, státní zastupitelství, jak se chovají soudy?

Vyhledávací činnost orgánů činných v trestním řízení + **trestní oznámení**
- jak výrazný může být jejich tlak a jaká přináší **rizika**?

Teorie - § 181 tr. z. - Poškození cizích práv,
- § 184 tr. z. - Pomluva,
- § 345 tr.z. - Křivé obvinění
- § 346 tr. z. - Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek.

Nízká míra odpovědnosti za podání trestního oznámení i jeho obsah na straně jedné, ale možnost snadného získání přístupu k informacím podle § 43 odst. 1 trestního řádu na straně druhé:

*“Ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil (poškozený), má právo činit návrh na doplnění dokazování, **nahlížet do spisů** (§ 65), zúčastnit se sjednávání dohody o vině a trestu, zúčastnit se hlavního líčení a veřejného zasedání konaného o odvolání nebo o schválení dohody o vině a trestu a před skončením řízení se k věci vyjádřit“.*

Uplatňují se v trestní praxi skutečně základní procesní **zásady legality a oficiality**?

Může v trestním řízení proti právnickým osobám najít časem své místo také **zásada oportunity** a proč?

Výrazná rizika **roztříštěné soudní praxe** a její důvody.

Policie, státní zastupitelství a soudy i přes časový odstup stále postrádají zkušenosti, metodiku činnosti a zejména závazné výklady postupu.

Na některá ustanovení zákona č. 418/2011 Sb. nemají stejný názor ani odborníci (například přechod trestní odpovědnosti právnické osoby).

Kdo může být podle podmínek zákona č. 418/2011 Sb. novým „nehmotným“ pachatelem trestného činu.

Kdo a proč je z režimu nové podoby trestního postihu naopak vylučován.

Specifická pozice **státních podniků** a **územních samosprávných celků**, hrozba a možné následky jejich trestního postihu.

V případě kterých právnických osob je vedena o jejich podřazení režimu nového zákona odborná diskuse a proč.

Nové prostředky trestního práva je vždy možné uplatňovat pouze proti tomu, kdo je definován a zakotven jako legální subjekt
- rozsudkem například nelze zrušit mafie, kartely, apod.

Subjekty podléhající režimu zákona č. 418/2011 Sb.

Akciová společnost, společnost s ručením omezeným, veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, družstvo, bytové družstvo, družstevní záložna, státní podnik, evropská společnost, evropská družstevní společnost, evropské zájmové sdružení, odborové svazy, svazy zaměstnavatelů, církve i náboženské společnosti a jejich svazy, politické strany a hnutí, zájmová sdružení právnických osob, společenství vlastníků bytových jednotek, honební společenstva, burzy a komoditní burzy, nadace a nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, právnické osoby zřízené na základě zvláštního zákona (Česká televize, Český rozhlas, Česká tisková kancelář, Česká národní banka, České dráhy, Všeobecná zdravotní pojišťovna), krajské a státní příspěvkové organizace, profesní komory a sdružení (např. Česká advokátní komora, Exekutorská komora, Notářská komora, Komora auditorů, Komora daňových poradců, Lékařská komora, Stomatologická komora, Komora architektů, atd.), Hospodářská komora České republiky, Agrární komora České republiky, vysoké školy, školské právnické osoby, zdravotní pojišťovny, veřejné výzkumné instituce, zdravotnická zařízení, obce, kraje, hlavní město Praha ...

Podmínky trestního postihu právnických osob.

Právnické osobě může být **příčten** protiprávní čin spáchaný:

- **statutárním orgánem** nebo **členem statutárního orgánu**, anebo jinou **osobou ve vedoucím postavení** v rámci právnické osoby, která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat,
- **osobou ve vedoucím postavení** v rámci právnické osoby, která u této právnické osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost, i když není osobou uvedenou shora,
- **tím** kdo vykonává **rozhodující vliv** na řízení této právnické osoby, jestliže jeho jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku, zakládajícího trestní odpovědnost právnické osoby,
- **zaměstnancem nebo osobou v obdobném postavení** při plnění pracovních úkolů, i když není osobou uvedenou shora.
- **Všechny uvedené subjekty proto jsou pro právnické osoby reálnými vnitřními riziky.**

Podmínky trestního postihu právnických osob.

Právnické osobě **lze přičítat** spáchání trestného činu uvedeného v § 7, jestliže byl spáchán:

a) jednáním orgánů právnické osoby nebo osob uvedených shora,

b) zaměstnancem nebo jinou osobou v obdobném postavení na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnické osoby nebo osob uvedených shora anebo proto, že tyto subjekty neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze **spravedlivě požadovat**, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřizeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.

Podmínky trestního postihu právnických osob.

Prvotní (originální) pachatel trestné činnosti - **fyzická osoba**.

Druhotný („odvozený“) pachatel trestné činnosti - **právnická osoba**.

Právnické osobě může být **p ř i č t e n** protiprávní čin spáchaný všemi výše uvedenými **specifikovanými osobami**, jestliže se dopustily některého z **příčitatelných trestných činů**:

- **v zájmu** právnické osoby,
- nebo
- **v rámci činnosti** právnické osoby.

Problematika výkladu těchto pojmů, jejich časový a věcný rámeček.

Podmínky trestního postihu právnických osob.

Dosud namítaná **protiústavnost** objektivní odpovědnosti právnických osob byla citovanou novelou konečně řešena modelem, který je již dávno zcela obvyklý u mnoha zákonů, umožňujících správní trestání právnických osob:

Nový § 8 odst. 1 písm. 5 zákona č. 418/2011 Sb.:

„Právnická osoba se trestní odpovědnosti podle odstavců 1 až 4 ZPROSTÍ, pokud vynaložila VEŠKERÉ úsilí, které na ní bylo možno SPRAVEDLIVĚ požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v odstavci 1 ZABRÁNILA.“

Tato zásadní změna ovšem nastoluje zásadní problém **výkladu** tohoto klíčového ustanovení a také otázku, na čí straně bude **důkazní břemeno**.

Podmínky trestního postihu právnických osob.

Trestnost činu a doba jeho spáchání podle § 2 trestního zákoníku:

- 1) Trestnost činu se posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; **podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější.**
- 2) Jestliže se zákon změní během páchání činu, užije se zákona, který je účinný při dokončení jednání, kterým je čin spáchán.
- 3) Při pozdějších změnách zákona, který je účinný při dokončení jednání, jímž je čin spáchán, se užije zákona nejmírnějšího.
- 4) Čin je spáchán v době, kdy pachatel nebo účastník konal nebo v případě opomenutí byl povinen konat. Není rozhodující, kdy následek nastane nebo kdy měl nastat.

Stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství 1 Sl 123/2016 z 29.11.2016

- Průvodce novou právní úpravou § 8 odst. 5 pro státní zástupce, **verze pro veřejnost:**
- možnost vyvinění se nyní vztahuje téměř na všechny relevantní fyzické osoby **s výjimkou** toho, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení právnické osoby - **protože stojí vně právnické osoby,**
- příslušné interní materiály právnické osoby musí být **specifické a individuální**, přijatá opatření musí reflektovat takovou **trestnou činnost**, která u dané právnické osoby **reálně** přichází v úvahu,
- nutnost praktického zohlednění **konkrétních organizačních, situačních, materiálních, personálních a dalších možných okolností**, které mají vliv na zvyšování nebo snižování rizika výskytu trestné činnosti,
- nutnost **prověření praktické aplikace** stanovených zásad, kontrolních mechanismů, procesů identifikace rizik, způsobů detekce, způsobů reakce, apod.

Přestože může být chápáno jako sporné, zda vyvinění patří mezi okolnosti, které jsou orgány činné v trestním řízení povinny prokazovat - viz § 2 odst. 5 trestního řádu - z obsahu stanoviska je patrné, že tato povinnost zde předpokládána je.

Problém teorie fikce jako opaku teorie organické (způsobilost mít práva a povinnosti nerovná se svéprávnost ...).

Pravděpodobná **kolize** koncepce právnické osoby podle občanského zákoníku s dikcí zákona o trestní odpovědnosti právnických osob:

- § 8 odst. 1 zákona č. 418/2011 Sb.: „*trestným činem spáchaným právnickou osobou je protiprávní čin, spáchaný ...*“
- § 151 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb.: „*Zákon stanoví, popřípadě zakladatelské právní jednání určí, jakým způsobem a v jakém rozsahu členové orgánů právnické osoby za ni rozhodují a nahrazují její vůli*“.

Nejvyšší státní zastupitelství: Právnická osoba jako celek nemá vlastní vůli, ale právnickou osobu **z a v a z u j e protiprávní čin**, kterého se při plnění svých povinností dopustily relevantní fyzické osoby.

Jestliže právnická osoba nemá vlastní vůli, nemůže mít ani svéprávnost samostatně právně jednat, **tím méně samostatně páchat trestnou činnost**. Může mít taková právnická osoba bez vlastní vůle vůbec nějaký zájem? - **viz věcná podmínka jednání fyzické osoby v zájmu právnické osoby**.

Pro které trestné činy může být právnická osoba trestně stíhána a odsouzena.

Jak tento - zcela mimořádně rozsáhlý a nesourodý - soubor trestných činů postupně vznikl až do současné podoby?

Trestné činy u fyzických osob jsou ve své původní formě specifikované jako **úmyslné** anebo **nedbalostní**.

V případě trestního postihu právnických osob je však tento rozdíl již irelevantní a jeho význam spočívá pouze ve zvolení vhodných metod prevence + volně související - pojištění právnické osoby?, regres vůči fyzické osobě?

Trestné činy ve vztahu k legální a k nelegální činnosti právnické osoby.

Od počátku nešlo zdaleka pouze o trestné činy „bílých límečků“, takže celková nesourodost a nyní již i mimořádný rozsah trestných činů tvoří jeden ze zásadních problémů možné prevence - a to ze strany zvláště obchodních korporací.

Trestné činy, pro které může být stíhána a odsouzena právnická osoba.

Fáze jedna - výčtová metoda - stav k účinnosti zákona č. 418/2011 Sb. **od 1. ledna 2012**) vycházel zejména z obsahu mezinárodních smluv a předpisů Evropské unie, kterými byla vázána Česká republika.

(**Z tohoto hlediska zejména:** Úmluva o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích 1997, Trestněprávní úmluva o korupci 1999, Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu 1999, Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu 2000, Úmluva OSN proti korupci 2003, úmluvy Rady Evropy, cca 20 závazných rozhodnutí Rady EU, doporučení GRECO z roku 2006, atd.)

Tento rozsáhlý výčet byl doplněn v zákonodárném procesu a dále novelizací, zejména zákonem č. 141/2014 Sb., na celkový počet **cca 90**.

Fáze dvě - vylučovací metoda - bez explicitního věcného odůvodnění došlo k zásadní změně tohoto stavu přijetím zákona č. 183/2016 ze dne 24. května 2016, platného od 13. června 2016 a účinného **od 1. prosince 2016**, který znamená zvýšení počtu přičitatelných trestných činů na celkový počet cca **220**.

Obsah této zásadní novely:

Právnícká osoba může být stíhána o odsouzena pro veškeré trestné činy (tj. zločiny a přečiny), obsažené v trestním zákoníku, s výjimkou takových, kde to je z povahy věci vyloučeno, tj.:

- zabití (§ 141 trestního zákoníku),
- vraždy novorozeného dítěte matkou (§ 142 trestního zákoníku),
- účasti na sebevraždě (§ 144 trestního zákoníku),
- rvačky (§ 158 trestního zákoníku),
- soulože mezi příbuznými (§ 188 trestního zákoníku),
- dvojího manželství (§ 194 trestního zákoníku),
- opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 195 trestního zákoníku),
- zanedbání povinné výživy (§ 196 trestního zákoníku),
- týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 trestního zákoníku),
- porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 trestního zákoníku,
- vlastizrady (§ 309 trestního zákoníku),

- zneužití zastupování státu a mezinárodní organizace (§ 315 trestního zákoníku),
- spolupráce s nepřítelem (§ 319 trestního zákoníku),
- válečné zrady (§ 320 trestního zákoníku),
- služby v cizích ozbrojených silách (§ 321 trestního zákoníku),
- osvobození vězně (§ 338 trestního zákoníku),
- násilného překročení státní hranice (§ 339 trestního zákoníku),
- vzpoury vězňů (§ 344 trestního zákoníku),
- nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku),
- opilství (§ 360 trestního zákoníku),
- všech **trestných činů proti branné povinnosti**, uvedených ve zvláštní části hlavě jedenácté trestního zákoníku,
- všech **trestných činů vojenských**, uvedených ve zvláštní části hlavě dvanácté trestního zákoníku,
- použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411 trestního zákoníku).

Velmi rizikové trestné činy, obsažené v původní i ve stávající úpravě.

§ 254 - Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

(1) Kdo nevede účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, ač je k tomu podle zákona povinen, kdo v takových účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, nebo kdo takové účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady změní, zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými nebo zatají, a ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán, kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje v podkladech sloužících pro zápis do obchodního rejstříku, nadačního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo rejstříku společenství vlastníků jednotek anebo v takových podkladech zamlčí podstatné skutečnosti, kdo v podkladech sloužících pro vypracování znaleckého posudku, který se přikládá k návrhu na zápis do obchodního rejstříku, nadačního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo rejstříku společenství vlastníků jednotek uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo v takových podkladech zamlčí podstatné údaje, nebo kdo jiného ohrozí nebo omezí na právech tím, že bez zbytečného odkladu nepodá návrh na zápis zákonem stanoveného údaje do obchodního rejstříku, nadačního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo rejstříku společenství vlastníků jednotek nebo neuloží listinu do sbírky listin, ač je k tomu podle zákona nebo smlouvy povinen.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 na cizím majetku značnou škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 na cizím majetku škodu velkého rozsahu.

§ 270 - Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi.

(1) Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán,

a) vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání,

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch nebo způsobí-li tím jinému značnou škodu, nebo

c) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí-li tím jinému škodu velkého rozsahu, nebo

b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

Nová rizika.

Naprosto zásadní rozšíření spektra trestných činů, pro které může být právnická osoba stíhána a odsouzena, logicky velmi ztěžuje možnosti účinné prevence.

Tato prevence vyžaduje zásadně nový pohled na celé spektrum činností právnické osoby.

Příklad: Trestné činy proti životu a zdraví (zejména nedbalostní), staví do zcela nové situace všechna zdravotní, sociální a vzdělávací zařízení, ale současně i veškeré subjekty, jejichž zaměstnanci jsou například řidiči z povolání.

Počátek prevence musí spočívat v kategorizaci přičitatelných trestných činů z hlediska reálných okolností činnosti právnické osoby.

Jaké druhy trestů a ochranných opatření mohou být právnické osobě uloženy.

Uvedený zákon obsahuje tento výčet trestů:

- a) zrušení právnické osoby,
- b) propadnutí majetku,
- c) peněžitý trest,
- d) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- e) zákaz činnosti,
- f) zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži,
- g) zákaz přijímání dotací a subvencí,
- h) uveřejnění rozsudku.

Co prakticky znamená aplikace zásady přiměřenosti?

Toto ustanovení fakticky některé právnické osoby zvýhodňuje, protože následky uloženého trestu by mohly mít značný negativní dopad.

Existují důvody, aby bylo zohledněno specifické postavení a význam stíhané právnické osoby například pro fungování státu?

Existují důvody, aby byly zohledněny možné druhotné negativní dopady trestu pro třetí strany?

Polehčující okolnosti u fyzické osoby:

Soud jako k polehčující okolnosti přihlédne **zejména** k tomu, že pachatel:

- a) spáchal trestný čin **poprvé** a pod vlivem okolností na něm nezávislých,
- b) spáchal trestný čin v silném rozrušení, ze soucitu nebo z nedostatku životních zkušeností,
- c) spáchal trestný čin **pod tlakem** závislosti nebo podřízenosti,
- d) spáchal trestný čin pod vlivem **hrozby** nebo nátlaku,
- e) spáchal trestný čin pod vlivem **tíživých** osobních nebo rodinných **poměrů**, které si sám nezpůsobil,
- f) spáchal trestný čin ve věku blízkém věku mladistvých,
- g) spáchal trestný čin odvraceje útok nebo jiné nebezpečí, aniž byly zcela splněny podmínky nutné obrany nebo krajní nouze, anebo překročil meze přípustného rizika nebo meze jiné okolnosti vylučující protiprávnost,
- h) spáchal trestný čin v **právním omylu**, kterého se bylo možno vyvarovat,
- i) trestným činem způsobil **nižší škodu** nebo jiný **menší škodlivý následek**,
- j) **přičinil se o odstranění škodlivých následků trestného činu nebo dobrovolně nahradil způsobenou škodu**,
- k) svůj trestný čin sám **oznámil** úřadům,
- l) **napomáhal** při objasňování své trestné činnosti nebo významně přispěl k objasnění trestného činu spáchaného jiným,
- m) **přispěl** zejména jako spolupracující obviněný k objasňování trestné činnosti spáchané členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny,
- n) trestného činu upřímně litoval, nebo
- o) vedl před spácháním trestného činu řádný život.

Přitěžující okolnosti u fyzické osoby.

Soud jako k přitěžující okolnosti přihledne **zejména** k tomu, že pachatel

- a) spáchal trestný čin s rozmyslem nebo po předchozím uvážení,
- b) spáchal trestný čin ze **ziskuchtivosti**, z pomsty, z národnostní, rasové, etnické, náboženské, třídní či jiné podobné nenávisti nebo z jiné zvlášť zavrženíhodné pohnutky,
- c) spáchal trestný čin surovým nebo trýznivým způsobem, zákeřně, se zvláštní lstí nebo jiným obdobným způsobem,
- d) spáchal trestný čin využívaje něčí nouze, tísně, bezbrannosti, závislosti nebo podřízenosti,
- e) trestným činem **porušil zvláštní povinnost**,
- f) ke spáchání trestného činu zneužil svého zaměstnání, postavení nebo funkce,
- g) spáchal trestný čin vůči osobě podílející se na záchraně života a zdraví nebo na ochraně majetku,
- h) spáchal trestný čin ke škodě dítěte, osoby blízké, těhotné, nemocné, zdravotně postižené, vysokého věku nebo nemohoucí,
- i) svedl k činu jinak trestnému, provinění nebo trestnému činu jiného, zejména dítě mladší patnácti let, mladistvého nebo osobu ve věku blízkém věku mladistvých,
- j) spáchal trestný čin za krizové situace, živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život, veřejný pořádek nebo majetek, anebo na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace,
- k) trestným činem **způsobil vyšší škodu nebo jiný větší škodlivý následek**,
- l) trestným činem **získal vyšší prospěch**,
- m) spáchal trestný čin ve **větším rozsahu**, na **více věcech** nebo **více osobách**, anebo trestný čin páchal nebo v něm pokračoval po **delší dobu**,
- n) spáchal **více trestných činů**,
- o) spáchal trestný čin jako organizátor, jako člen organizované skupiny nebo člen spolčení, nebo
- p) **byl již pro trestný čin odsouzen**

Co prakticky znamená aplikace **zásady přiměřenosti** a ve které fázi trestního řízení nastupuje?

Toto ustanovení fakticky některé právnické osoby **zvýhodňuje**, protože následky uloženého trestu by mohly mít značný druhotný negativní dopad.

Existují relevantní důvody, aby bylo zohledněno specifické postavení a význam stíhané právnické osoby například pro fungování státu?

Existují relevantní důvody, aby byly zohledněny možné druhotné negativní dopady trestu pro třetí strany - a které to vlastně jsou?

Místní a věcná příslušnost soudu, související rizika.

Čím se bude řídit místní a věcná příslušnost soudu - jsou zde rizika roztržštěné soudní praxe.

Reálné nebezpečí negativního působení **místních vlivů**.

Problémy dlouhodobého sjednocování praxe orgánů činných v trestním řízení a zde zejména soudů.

Nejednotnost postupu orgánů činných v trestním řízení a soudů přináší reálnou možnost excesů zejména v neprospěch právnických osob.

Legální a ilegální činnost právnické osoby, jejich vzájemný vztah a hodnotitelný podíl na jejím výsledku.

Věcná a příčinná vazba mezi charakterem spáchaného trestného činu a faktickou činností právnické osoby.

Základní varianty činnosti právnické osoby z hlediska možnosti jejího trestního postihu.

Zákon řeší věcný vztah trestného činu a činnosti právnické osoby pouze velmi lapidárně (musí být spáchán buď **v jejím zájmu** anebo **v rámci její činnosti**), což ale dává různé možnosti výkladu.

Paradox **neznámého fyzického pachatele**.

Nejasnosti zákona, rozsah trestných činů a reálné možnosti excesů ze strany orgánů činných v trestním řízení a soudů vedou k **nutnosti přijetí preventivních opatření.**

Vnitřní rizika právnické osoby - viz shora - jsou samozřejmě její management a její zaměstnanci - jaké jsou metody řešení? (Specifická otázka vnitřního monitoringu jako propojení oblastí ústavního, trestního, pracovního, občanského a správního práva.)

Mezi **vnější rizika** právnické osoby patří i stát a jeho instituce, ale zejména obchodní partneři všeho druhu - jaké jsou metody řešení?

Obecné základní metody řešení (řízení) rizik: odstranění jejich příčin, snížení pravděpodobnosti jejich výskytu, obejití rizik, redukce jejich dopadů, akceptování rizik v jejich stávající podobě, přesunutí rizik jinam.

Má stát na tomto specifickém úseku kriminality skutečný zájem o její prevenci?

Příklady preventivního přístupu jiných států v této oblasti:

Velká Británie - Bribery Act - 2010.

Spojené státy americké - U.S. Foreign Corrupt Practices Act - 1977.

Itálie - Úprava správní odpovědnosti právnických osob, společností a sdružení i bez právní subjektivity - 2001.

Zásadní problém České republiky na úseku prevence zde ale spočívá v mimořádném rozsahu trestných činů. Dát globální návod k prevenci je v této situaci téměř nemožné.

Základní východiska preventivních opatření:

je právnická osoba (v trestněprávní praxi patrně zejména obchodní korporace) již svojí podstatou „zločinecká“ anebo ne?

Základní tři otázky pro právnickou osobu.

Charakteristika možných opatření na její straně:

- 1) z hlediska časového (**prevence, reakce**),
- 2) z hlediska jejich nositele (**pozice subjektu** v hierarchii),
- 3) z hlediska přihlížení k charakteru rizik (**vnější** nebo **vnitřní**).

I když bude ze strany právnické osoby v dobré víře učiněno vše, co lze subjektivně pokládat za rozumné a spravedlivé, konečné slovo mají vždy orgány činné v trestním řízení a soudy. **Minimálně by se však mělo jednat o výraznou polehčující okolnost.**

Výchozí okolnosti preventivních opatření.

- předmět činnosti a jeho specifika,
- forma, charakter rizikovosti a další podmínky činnosti,
- tuzemské, případně mezinárodní, legislativní prostředí,
- teritorium výkonu činnosti,
- rizikovost obchodních partnerů všeho druhu,
- rizikovost vlastních lidských zdrojů na všech úrovních,
- charakteristika konkurence a trhu,
- kvalita stávající systém kontroly, auditu a compliance,
- stadium vývoje a rozvojové záměry,
- velikost, struktura, formy a metody řízení,
- komplexnost a aktuálnost vnitřních předpisů.

Hlavní zásady prevence právníkové osoby:

Potřeba rozumné **přiměřenosti** obranné a preventivní politiky.

Klíčový význam její **skutečné podpory** z nejvyšší úrovně vedení.

Nutnost **realistické** identifikace a hodnocení vnějších a vnitřních rizik.

Adekvátnost hloubkové kontroly charakteru vnějších subjektů.

Školení a komunikace uvnitř právníkové osoby.

Zaměstnavatelská a zaměstnanecká **etika**.

Pěstování pocitu vzájemné **solidarity**.

Monitorování a hodnocení účinnosti obranné a preventivní politiky.

Existence těchto faktorů má za cíl v maximální míře prokazovat snahu právníkové osoby o eliminaci trestné činnosti a také to, že není s trestným činem srozuměna, že z něho neměla, nemá a ani nechtěla mít prospěch.

Hlavní metody prevence.

1) Školicí činnost.

2) Metodická činnost.

3) Poradenská a konzultační činnost.

4) Kvalitní a úplná předpisová základna.

5) Jasně stanovené a vymahatelné povinnosti.

6) Funkční kontrolní systém.

7) Podmíněně i pojistná ochrana.

Vnitřní předpisy obchodní korporace.

Stanovy, organizační řád, pracovní řád, personální řád, mzdový a platový řád, pravidla oceňování a inventarizace majetku a závazků, pravidla vnitropodnikového účetnictví, režim utajovaných skutečností, řád kontrolní činnosti, provozní řád informačního systému, režim skladového hospodářství, úprava problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, režim řízení, organizování a provádění požární ochrany, kompetenční a podpisový řád, spisový, skartační a archivační řád, úprava náhrady škody v pracovněprávních vztazích, organizace autoprovozu, investiční majetek, jeho evidence, oceňování a odpisový plán, pravidla nakládání s přebytečným a neupotřebitelným majetkem, evidence a oceňování zásob, interní výběrová řízení, obchodní a marketingová pravidla, ochrana osobních údajů, pravidla činnosti pokladny, pravidla tvorby a čerpání sociálního fondu, pravidla pro přípravu, vydávání a změny vnitřních předpisů.

Civilní bezpečnostní služba také: pravidla radiového provozu, výstrojný řád, pravidla manipulace se zbraněmi a střelivem, režim úschovných objektů, zásady používání světelné a zvukové signalizace, řád výkonu služby, bezpečnostní a režimová opatření.

Význam a hlavní nástroje **personální prevence**.

(„Každý systém je silný tak, jak je silný jeho nejslabší článek.“)

- 1) Včasný a přiměřený personální **prescreening**,
- 2) korektní průběžný **monitoring**,
- 3) existence a aplikace základního **právního vědomí**,
- 4) včasná eliminace **střetů zájmů**,
- 5) vnitřní průběžná **kontrola činností**,
- 6) ne pouze formální **etika**,
- 7) vzájemná **solidarita**,
- 8) přiměřený **whistleblowing**.

Etický kodex obchodní korporace - je signálem ve vztahu k obchodním partnerům, ve vztahu ke státu i ve vztahu k vlastním zaměstnancům.

- I.** Účel přijetí etického kodexu
- II.** Zásady interní komunikace.
- III.** Zásady externí komunikace.“
- IV.** Rovnost příležitostí.
- V.** Střet zájmů.
- VI.** Využívání technologií.
- VII.** Využívání informací.
- VIII.** Whistleblowing.
- IX.** Školení a vzdělávání.
- X.** Poskytování a přijímání darů a pozorností.
- XI.** Principy vztahů k obchodním partnerům.
- XII.** Principy vztahů k veřejné sféře.
- XIII.** Společenská odpovědnost.
- XIV.** Sankce.
- XV.** Závěr.

Co říká Usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Čl. 7

(1) Nedohtknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.

Čl. 10

(1) Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.

(2) Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.

(3) Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.

Čl. 13

Nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením.

Co říká zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

§ 81

(1) Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.

(2) Ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

§ 86

Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod. Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.

Co říká zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

§ 180 - Neoprávněné nakládání s osobními údaji.

§ 182 - Porušení tajemství dopravovaných zpráv.

§ 183 - Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí.

§ 354 - Nebezpečné pronásledování.

Žádné toto ustanovení však zcela přesně nepostihuje utajené cílené monitorování osob prostřednictvím technických prostředků!

Co trestní zákoník n e ř í k á.

§ 180 a - Nedovolené sledování.

(1) Kdo **neoprávněně a v rozporu s veřejným zájmem** o jiné osobě nebo o jejích záležitostech **utajovaným způsobem** získává poznatky s použitím **elektronického nebo jiného technického zařízení** sloužícího k pořizování, záznamu nebo přenosu zvuku nebo obrazu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán, kdo čin uvedený v odst. 1 sjedná nebo o něj požádá nebo jej zajistí.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1:

- jako člen organizované skupiny,
- ačkoliv byl za takový trestný čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,
- na osobě mladší 18 let,
- na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,
- jako osoba, která mu zvláštní povinnost zajišťovat ostrahu osob a majetku,
- s cílem umožnit spáchání další trestné činnosti na sledované osobě,
- v obydlí.

Co říká zákon č. 101/200 Sb., zákon o ochraně osobních údajů.

§ 4 Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí:

a) **osobním údajem** jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu,

b) **citlivým údajem** osobní údaj vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektu údajů a genetický údaj subjektu údajů; citlivým údajem je také biometrický údaj, který umožňuje přímou identifikaci nebo autentizaci subjektu údajů.

Co říká zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

§ 301

Zaměstnanci jsou povinni:

- a) pracovat řádně podle svých sil, znalostí a schopností, plnit pokyny nadřízených vydané v souladu s právními předpisy a spolupracovat s ostatními zaměstnanci,
- b) **využívat pracovní dobu a výrobní prostředky k vykonávání svěřených prací**, plnit kvalitně a včas pracovní úkoly,
- c) dodržovat právní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané; dodržovat ostatní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané, pokud s nimi byli řádně seznámeni,
- d) **řádně hospodařit s prostředky svěřenými jim zaměstnavatelem** a střežit a ochraňovat majetek zaměstnavatele před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím a **nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele.**

Co říká zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

§ 302

Vedoucí zaměstnanci jsou dále povinni:

- a) řídit a **kontrolovat práci podřízených zaměstnanců** a hodnotit jejich pracovní výkonnost a pracovní výsledky,
- b) co nejlépe organizovat práci,
- c) vytvářet příznivé pracovní podmínky a **zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci**,
- d) zabezpečovat odměňování zaměstnanců podle tohoto zákona,
- e) vytvářet podmínky pro zvyšování odborné úrovně zaměstnanců,
- f) zabezpečovat dodržování právních a vnitřních předpisů,
- g) zabezpečovat přijetí opatření k ochraně majetku zaměstnavatele.

Co říká zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

§ 316

(1) Zaměstnanci nesmějí bez souhlasu zaměstnavatele užívat pro svou osobní potřebu výrobní a pracovní prostředky zaměstnavatele včetně výpočetní techniky ani jeho telekomunikační zařízení. Dodržování zákazu podle věty první je zaměstnavatel oprávněn **přiměřeným způsobem kontrolovat**.

(2) Zaměstnavatel nesmí **bez závažného důvodu spočívajícího ve zvláštní povaze činnosti zaměstnavatele** narušovat soukromí zaměstnance na pracovištích a ve společných prostorách zaměstnavatele tím, že podrobuje zaměstnance otevřenému nebo skrytému sledování, odposlechu a záznamu jeho telefonických hovorů, kontrole elektronické pošty nebo kontrole listovních zásilek adresovaných zaměstnanci.

(3) Jestliže je u zaměstnavatele dán **závažný důvod spočívající ve zvláštní povaze činnosti zaměstnavatele**, který odůvodňuje zavedení kontrolních mechanismů podle odstavce 2, je zaměstnavatel povinen přímo informovat zaměstnance o rozsahu kontroly a o způsobech jejího provádění.

Co říká zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

4) Zaměstnavatel nesmí vyžadovat od zaměstnance informace, které bezprostředně nesouvisejí s výkonem práce a se základním pracovněprávním vztahem uvedeným v § 3. Nesmí vyžadovat informace zejména o

- a) **těhotenství,**
- b) **rodinných a majetkových poměrech,**
- c) sexuální orientaci,
- d) původu,
- e) členství v odborové organizaci,
- f) členství v politických stranách nebo hnutích,
- g) příslušnosti k církvi nebo náboženské společnosti,
- h) **trestněprávní bezúhonnosti;**

to, s výjimkou písmen c), d), e), f) a g), neplatí, jestliže je pro to dán **věcný důvod spočívající v povaze práce,** která má být vykonávána, **a** je-li tento požadavek přiměřený, **nebo** v případech, kdy to stanoví tento zákon nebo zvláštní právní předpis. Tyto informace nesmí zaměstnavatel získávat ani prostřednictvím třetích osob.

Specifika některých subjektů.

Subjekty, které ke své činnosti vyžadují udělení **licence (koncese)** ze strany státu, musí předem prokázat svoji specifickou kvalifikaci a předpoklady bezproblémového fungování. To znamená také vnější permanentní kontrolní tlak, který je vyvíjen ze strany příslušných institucí státního dohledu.

(Například provozování loterií, bank, kasin, pojišťoven, spořitelních a úvěrových družstev, škol, obchodu s cennými papíry a vojenským materiálem, rozhlasového a televizního vysílání, apod.)

V případě bank a obdobných finančních institucí může nastat specifická situace v případě stíhání jejich korporátní klientely. Řešení není jednoduché.

Souhrn předpokladů, které mohou vést k zahájení **postupu** orgánů činných v trestním řízení ještě před zahájením trestního stíhání, (**zahájení úkonů trestního stíhání**) částečně skrytý obsah těchto aktivit, jejich formální použitelnost v dalších fázích trestního řízení a možná účast advokáta na straně právnické osoby.

Souhrn předpokladů, které mohou vést orgány činné v trestním řízení k **zahájení trestního stíhání** právnické osoby a související nezastupitelná pozice advokáta jako obhájce v trestním řízení.

Zahájení postupu před zahájením trestního stíhání a samotné toto trestní stíhání jsou již mezní situace, které ke svému zvládnutí a minimalizaci škodlivých následků pro právnickou osobu vyžadují **včasnou kvalifikovanou pomoc** advokátní kanceláře, která s jejím vedením průběžně úzce spolupracuje.

Specifika obhajoby: například ne všichni mohou zůstat bílí...

Postoj stíhané právnické osoby vůči postupu orgánů činných v trestním řízení a soudů.

Významným prostředkem, kterým může jakákoliv právnická osoba dosáhnout zániku své trestnosti je **účinná lítost**.

Jaká je důvod existence a mechanismus působení účinné lítosti?

V případě kterých trestných činů je účinná lítost vyloučena?

Jaké mohou nastat paradoxní důsledky v případě, že oznámení trestné činnosti nebude včasné?

V případě trestního postihu právnické osoby lze určitě doporučit vůči orgánům činným v trestním řízení korektnost, vstřícnost a snahu o nápravu všech škodlivých následků.

Pozice právnické osoby ve vztahu k **náhradě škody**.

- 1) Náhrada škody vzniklé **trestnou činností jiné právnické osoby**.
- 2) Náhrada škody vzniklé právnické osobě jejím **nezákonným trestním postihem** (zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem).
- 3) Možnost dodatečné **regresní náhrady** škody vzniklé právnické osobě jejím trestním postihem **proti fyzické osobě**, jako prvotnímu pachateli.

Možné okruhy činností advokátní kanceláře.

- 1) Školicí činnost.**
- 2) Metodická činnost.**
- 3) Poradenská a konzultační činnost.**
- 4) Činnost před zahájením trestního stíhání.**
- 5) Trestní obhajoba po zahájení trestního stíhání.**

Judikatura.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 8 Tdo 972/2016 ze dne 27.9.2016:

Za přičitatelné právnické osobě **nelze považovat** případy, kdy jednající osoba spáchá protiprávní čin sice fakticky jménem právnické osoby nebo v rámci její činnosti, ale takový **čin je spáchán na úkor této právnické osoby**. V takovém případě není smyslem zákona, aby byla vůči právnické osobě uplatňována trestní odpovědnost, a to přesto, že jinak platí obecný princip, že právnická osoba odpovídá za volbu osob oprávněných za ni jednat, jakož i osob, které za ní jednají. Je nutné zvažovat zejména povahu činu a záměr osoby, jednání za právnickou osobou v rámci trestného jednání, které by jí mělo být přičítáno, a to zejména při posuzování takových excesů za ni jednajících osob. **V takovém případě je třeba uplatnit zásadu, že pokud byl čin v zásadě spáchán proti zájmům právnické osoby nebo na její úkor, nelze dovodit trestní odpovědnost takto poškozené právnické osoby, ale bude uplatněna pouze trestní odpovědnost osoby jednající.**

Judikatura.

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 840/14 ze dne 23.3.2016:

„Jakkoliv je možno stěžovatelce přisvědčit, že není namístě interpretovat ustanovení § 10 odst. 1 zákona č. 418/2011 Sb. způsobem, že by bylo aplikovatelné na všechny případy singulární sukcese, není současně možné přehlížet, že ačkoliv prodej podniku (resp. závodu) z hlediska teorie spadá pod případy singulární sukcese, vykazuje jisté (materiální) znaky blížíící se sukcesi univerzální. Jinými slovy řečeno, bylo by vskutku proti smyslu samotné právní úpravy trestní odpovědnosti právnických osob, pakliže by případná trestněprávní sankce nemohla dopadnout na společnost, na níž byl převeden celá podnik (závod) trestně stíhané (a posléze i odsouzené) obchodní společnosti.“

POZNÁMKA STĚŽOVATELE: Převodce i nabyvatel byli stíháni až usnesením ze dne 3. října 2013, zatímco smlouva o prodeji podniku byla podepsána mezi nimi již dne 17. srpna 2012 a to výlučně v zájmu uchránit předmět podnikání a tím mj. pracovní místa pro desítky zaměstnanců ...

Osoba blízká.

Problematika „osoby blízké“ je ukázkou složité situace, která nastává nutností kombinace ustanovení zákona č. 418/2011 Sb. se základními normami trestního práva.

Zákon č. 418/2011 Sb., nemá ve vztahu k ustanovení § 100 odst. 2 trestního řádu žádný dopad a otázka charakteristiky právnické osoby jako možné další „osoby v poměru obdobném“ není v oboru trestního práva prozatím nikde explicitně řešena.

Specifická situace však může existovat zvláště u dlouholetých vrcholných manažerů obchodních korporací - jedná se o **vztah zvláštní kvality** (finanční závislost, osobní úzká zainteresovanost na dlouhodobé prosperitě obchodní korporace, apod.).

§ 125 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník:

*„Osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner; jiné osoby v poměru rodinném **nebo obdobném** se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.“*

§ 100 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád:

*„Svědék je oprávněn odepřít vypovídat, jestliže by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném **nebo obdobném**, jejichž újmu by právem pociťoval jako újmu vlastní.“*

§ 22 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník:

*“Osoba blízká je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství (dále jen „partner“); jiné osoby v poměru rodinném **nebo obdobném** se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.“*

§ 55 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád:

*„Výpověď může odepřít ten, kdo by jí způsobil sobě nebo **osobě blízké** nebezpečí stíhání pro trestný čin nebo správní delikt.“*

Pojem „osoba blízká“ by měl mít homogenní platnost v celém právním systému, tedy i v trestním právu - bez výjimek.

Vybraná judikatura:

Rozsudek NS ČR sp. zn. 21 Cdo 2192/2001 ze dne 1.8.2002.

Rozsudek NS ČR sp. zn. 530/2001 ze dne 7.3.2002.

Nález ÚS sp. zn. II. ÚS 89/04 ze dne 2.2.2006.

Rozsudek NSS čj. 1 Afs 58/2009 ze dne 31.3.2010.

Rozsudek NS ČR sp. zn. 29 Cdo 4822/2008 ze dne 27.1.2010.

Rozsudek NS ČR sp. zn. 29 Cdo 1212/2012 ze dne 26.11.2013.

Rozsudek NS ČR sp. zn. 29 ICdo 80/2014 ze dne 16.4.2015.

Takové právo odepřít výpověď svědka je právem zcela subjektivním a tato jeho individuální kompetence nemůže být nahrazována žádnou odlišnou úvahou orgánu činného v trestním řízení.

Možné otázky do diskuse:

- pozice a práva fyzické osoby, konající úkony za právnickou osobu,
- možné zájmové střety různých procesních subjektů,
- skrytý problém „bývalé“ fyzické osoby,
- nejasný problém „dědiců“ trestně odpovědné právnické osoby,
- meze součinnosti s orgány činnými v trestním řízení,
- specifika paralelně probíhajícího trestního řízení proti fyzické a proti právnické osobě,
- může propadnutí majetku anebo věci postihnout bankovní zástavy?
- možnosti zastavení trestního řízení,
- zabrání trestnímu stíhání obchodní korporace prodej závodu?
- fungování presumpce nevinny,
- další možný vývoj v legislativní oblasti.

Doporučená literatura.

PRÁVNÍ PRAXE

Trestní odpovědnost
obchodních společností
a územních
samosprávných celků

Vidma / Dolanský

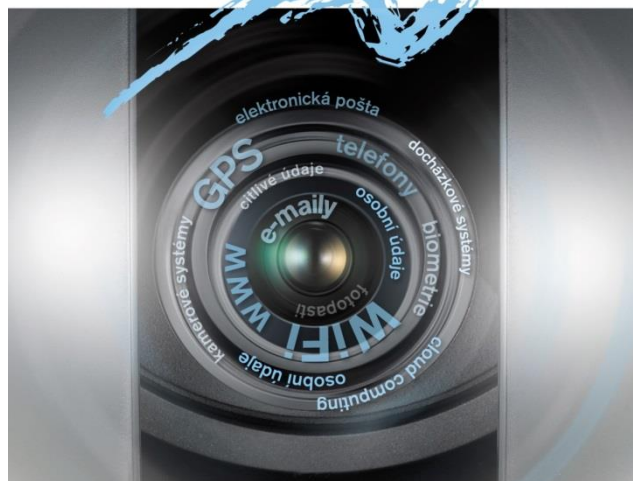

beckova edice
ABC

VIDRNA/KOUDELKA

Zaměstnanci v objektivu kamer

Právní aspekty
monitoringu zaměstnanců

16 zemí
světa
29 let tradice

Děkuji za pozornost!

© 2017 JUDr. Jan Vidrna

jan.vidrna@akpergl.cz

00420 721 359 516

Na Ořečovce 580/4

162 00 Praha 6 Střešovice

Tento seminář pořádá

Nakladatelství FORUM s.r.o., divize školení a vzdělávání

Střelničná 1861/8a, Praha 8

tel: +420 251 115 576

fax: +420 251 512 422

office@forum-media.cz

www.forum-media.cz